

نگاه

سردرگمی دیپلماسی رسانه‌ای ایران در تمدن گمشده

حمید نورزایی | کارشناس افغانستان

● پیروزی انقلاب اسلامی ایران در ۱۳۵۷، نقطه عطفی در جهان مدرن به‌شمار می‌رود و تحولات پیرامون آن همواره جهانیان را به پنجره تلویزیون پیوند داده است. آنچه که انقلاب اسلامی را جذاب‌تر و دلکش‌تر می‌کند سیاست‌های منطقه‌ای و جهانی رهبران کاریزماتیک ایران است؛ سیاست‌هایی که با سرفصل‌هایی انقلابی چون صدور انقلاب به کشورهای جهان، حمایت از مستضعفان جهان، حمایت از فلسطین و مبارزه با امپریالیسم و صهیونیسم جهانی همراه است. رسانه ملی مأمور گسترش گفتمان انقلابی شد و با تأسیس شبکه‌هایی فرامرزی مانند پرتی‌وی، العالم، خبر، و... کوشید انقلاب اسلامی را به جهان معرفی کند. در چندسال اخیر، در پی گسترش اقدامات تروریستی و جنگ در کشورهای خاورمیانه، رسانه ملی وظیفه بسیار سنگینی به‌دوش می‌کنشد، رسانه ملی توجه ویژه‌ای به ترویج سیاست‌های ایران و جذب مخاطبان در کشورهای غربی و عربی کرده و موفق هم بوده است. اما فعالیت‌های رسانه ملی در حوزه تمدن فارسی «افغانستان، تاجیکستان، قسمتی از پاکستان و عراق» همواره زیر ذره‌بین منتقدان بوده است. در این نوشتار نگارنده قصد دارد تلنگری اجمالی به فعالیت‌های رسانه ملی در حوزه فرهنگ و تمدن فارسی بزند. فعالیت‌های رسانه ملی ایران در تمدن فارسی با تأسیس شبکه خبر، کلید خورد و مدیران شبکه مذکور با درک این مهم که در برابر رقای فرامنطقه‌ای باید توان‌های منطقه‌ای را تقویت و بسیج کرد، از چهار سال پیش تاکنون برنامه‌ای اغباروان مجله افغانستان روی آتشن برده‌اند؛ مجله افغانستان هدف‌هایی چون: گسترش پیام انقلاب اسلامی، گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی، مبارزه با امپریالیسم، توجه‌کردن به تقویت میراث مشترک تمدنی و... را در دنبال می‌کند و به‌طور جدی اقدام به جذب مخاطب در حوزه تمدن فارسی کرده است. افغانستان جمعیتی بالغ‌بر ۳۰ میلیون نفر و میلیون‌ها مهاجر دارد. براساس علایق افغان‌ها کسانی که به شبکه خبر دسترسی دارند، همواره این برنامه را تماشا کرده‌اند، با توجه به اینکه این برنامه نیم‌ساعته میلیون‌ها نفر را مخاطب قرار داده است، باید از مدیران شبکه خبر و تمام عزیزانی که دست‌اندرکار این برنامه هستند، تشکر ویژه‌ای کرد و به خلاقیت و توانمندی آنها آفرین گفت. با توجه به پیچیدگی شرایط افغانستان، وجود چنین برنامه‌ای برای افغان‌ها و دانشجویان و تمام علاقه‌مندان به افغانستان بسیار ضروری است. در این برنامه افراد بسیار شاخصی به‌عنوان میهمان شرکت کرده‌اند؛ وزیران تا سفرا و شخصیت‌های مهم سیاسی، همه به‌عنوان صاحب‌نظر در این برنامه شرکت داشته‌اند. با توجه به سطح برنامه مجله افغانستان و گسترش روزافزون مخاطبان آن انتقاداتی نیز از این برنامه و شبکه خبر از طرف برخی از صاحب‌نظران مطرح می‌شود و نباید این ضریب‌المثل را فراموش کرد که «بهترین افکار متولد سخت‌ترین انتقادها هستند». برنامه هفتگی مجله افغانستان از طرف برنامه‌ریزان این برنامه بسیار فشرده ارائه می‌شود و برای آن تنها نیم‌ساعت در نظر گرفته شده و به‌همین‌علت تحلیل‌های ارائه‌شده از طرف کارشناسان بسیار کوتاه هستند و گاهی تنها در پنج‌دقیقه ارائه می‌شوند، زمان کوتاهی نیز به یک میهمان دیگر که از طریق تلفن به استودیو متصل است اختصاص داده می‌شود. یک برنامه زنده تحلیلی که باید به مباحث تخصصی پردازد تلاش می‌کند تا همه جوانب را در نظر بگیرد فارغ از اینکه زمان کوتاه برای تحلیل‌های تخصصی باعث می‌شود که مخاطبان میلیونی این برنامه سردرگم شوند. حال با توجه به این وضعیت، برنامه‌ای که نیم‌ساعت برای آن در نظر گرفته شده است، در مواقعی در ۱۵دقیقه ارائه می‌شود که برای چنین برنامه‌ای با این سطح مخاطبان تأسف‌آور است. عدم توجه مطلوب به حوزه تمدن فارسی از طرف رسانه ملی، واجب فراموش‌شده تلقی می‌شود. شبکه خبر که باید به‌صورت تخصصی برنامه‌های خود را برای تمام حوزه تمدنی فارسی ارائه کند، گاهی به‌صورت بسیار اشیاع‌شده به مباحث داخلی ایران می‌پردازد و موضوعاتی مانند بارانه‌ها و... را به‌صورت اشیاع روی آنتن قرار می‌دهد حال آنکه این شبکه باید به توسعه اشتراکات اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی بین ایران، افغانستان و تاجیکستان بپردازد. جمعیتی بالغ بر ۱۴۰ میلیون نفر تحت پوشش فرهنگ و تمدن مشترک فارسی هستند. رسانه ملی می‌تواند برای تحلیل‌های مباحث داخلی ایران شبکه دیگری را انتخاب کند. همچنین رسانه ملی از طریق شبکه خبر می‌تواند باعث توسعه اقتصادی و تجاری تمدن فارسی شود و ایران که به دریای آزاد دسترسی دارد، مرکز ثقل میان آسیای‌مرکزی و اروپا شود، همچنین سیاست‌های تعریف‌شده نظام را در منطقه با شرکای جدید برزند و با توجه به اشتراکات اسلامی، فرهنگی و اجتماعی تمدن فارسی می‌تواند این حوزه مشترک را عاری از هرگونه بیگانه‌ و نیروی تروریستی کند. تمدن فارسی، تمدنی گمشده است که نیازمند برنامه‌ریزی عالی رسانه‌ای جهت تحقق اهداف دیپلماتیک است. دیپلماسی رسانه‌ای ایران باید هدفمند و بسیار تخصصی در تمدن فارسی پیاده‌سازی شود تا اهداف تاکتیکی کوتاه‌مدت و استراتژیک بلندمدت قابل دسترسی شود.

دیپلماسی

والی بلخ در گفت‌وگو با «شرق» از تمایل به گسترش روابط با تهران می‌گوید

جاده‌ای به نام شهیدان ایران

سولماز سیند

عطا محمدنور یکی از چهره‌های مطرح در سیاست افغانستان است که بیش از سه دهه می‌شود که در بخش‌های نظامی و سیاسی افغانستان فعال بوده. وی تاجیک‌تبار است و از فرماندهان جمعیت اسلامی افغانستان به رهبری برهان‌الدین ربانی و شورای نظارت به رهبری احمد شاه‌مسعود در شمال افغانستان بود. عطا نور پس از به‌قدرت‌رسیدن طالبان به‌عنوان یکی از فرماندهان اصلی ائتلاف شمال زیرنظر احمد شاه مسعود فعالیت می‌کرد. پس از سقوط طالبان و برقراری جمهوری اسلامی افغانستان به ریاست حامد کرزی، دوباره عطا نور کنترل قابل‌توجهی بر ولایت بلخ داشته و توانسته علاوه بر تاجیک‌ها، حمایت اقوام دیگر منطقه از جمله ازبک‌ها، ترکمن‌ها، عرب‌تبارها و هزاره‌ها را نیز به دست آورد. برنامه‌های او توانسته امنیت و توسعه قابل‌توجهی را برای بلخ به ارمغان آورد. عطا محمدنور از طرفداران حقوق زنان است که با همه اشکال خشونت علیه زنان مخالفت کرده و طرف‌دار استفاده از زنان برای توسعه و بازسازی کشور است. عطا نور در انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۳۸۸ افغانستان از عبدالله عبدالله، متحد قدیمی خود در جمعیت اسلامی و ائتلاف شمال حمایت کرده، اما از انتقاد صریح از حامد کرزی پرهیز می‌کرد. ژنرال عطا محمدنور دوره‌های فعالیتش را به دوره جهاد، مقاومت و سازندگی تقسیم می‌کند. امروز اما از آقای نور به‌عنوان ستاره صلح، معارف و سازندگی یاد می‌شود و تفاوت پیشرفت‌های صورت‌گرفته در بلخ را محصول مدیریت او می‌دانند. او درباره سیاست‌هایش در بلخ و رابطه ایران و افغانستان با «شرق» به گفت‌وگو نشست.

و پیشرفت هردو جانب می‌شود.

با توجه به اینکه شما یکی از منتقدان روابط خارجی دولت افغانستان هستید، مشی مورد نظرتان درباره روابط افغانستان با کشورهای منطقه به‌ویژه ایران چیست؟

من مخالف سیاست خارجی غیرثابت و نوسانی هستم و آن را مانع ثبات سیاسی در کشور می‌دانم. آسیب‌های ناشی از سیاست خارجی نوسانی در افغانستان در سال‌های پسین خیلی درناک است. توجه به تأمین روابط خارجی با ثبات و صالح، بسیار ارزشمند و نیازی جدی است. سیاست خارجی افغانستان نیازمند بازنگری جدی و کارشناسانه است. وقتی بحث سیاست خارجی به میان می‌آید، تمامی کشورهای جهان، منطقه و همسایه را احتوا می‌کنند. من اکیدا به مسئله سیاست خارجی کشور می‌پردازم و بازنگری آن را یک نیاز حتمی می‌شمارم.

ایران در دهه ۹۰ میلادی از مقاومت مردم افغانستان در برابر القاعده و طالبان حمایت کرد. این حمایت چه تأثیری در تعاملات فعلی منطقه داشت؟

بدون‌شک جمهوری اسلامی ایران در کنار کشورهای هندوستان، تاجیکستان، ازبکستان و روسیه از مقاومت مردم افغانستان در برابر القاعده و طالب حمایت کردند که ما ممنون همکاری‌های‌شان هستیم. همکاری این کشورها در حمایت از مقاومت بسیار حیاتی و ارزشمند بود و مردم افغانستان آن را فراموش نخواهند کرد. وضعیّت پساتالبان نتیجه حمایت‌های مذکور بود، اما متأسفانه در تعامل فعلی نتایج کمتری دارد و در بعد

سیاسی از یک جهت خوب نگاه نمی‌شود.

از مذاکرات دولت افغانستان با طالبان حمایت می‌کنید؟ اساسا به نظر شما با طالبان می‌شود مذاکره کرد و به نتیجه رسید؟

همان‌طور‌که قبلا نیز اشاره کردم، بحث مذاکره و صلح یک نیاز است، اما این نیاز را به هیچ صورت به بهای ارزش‌های بزرگ دیگری به معامله نباید گرفت. مذاکره باید صورت بگیرد، اما با حفظ دستاوردهای مردم افغانستان، پذیرش قانون اساسی، احترام به حقوق و تعلیم زنان. اگر طالبان با همین رویکرد موافق باشند، اشکالی ندارد که وارد مذاکره شویم. در غیر آن، راه دیگری جز نابودی آنان نیست.

از شرایط فعلی، منطقه درگیر دوقطبی جمهوری اسلامی- عربستان سعودی شده است. پیوستن یا حمایت از یکی از این دو قطب، منافع و هزینه‌هایی دربر خواهد داشت. آیا از هزینه‌ها و منافع احتمالی نزدیکی بیشتر افغانستان و ایران آگاه هستید؟ برای کاهش هزینه‌ها چه راهکارهایی را پیش‌بینی کرده‌اید؟

انصافا لطف مردم عزیزم همیشه حامی بزرگ من بوده است. من در محور خدمت‌گزاری صادقانه حرکت کرده‌ام و در حد توانم از هیچ تلاشی برای مردم، فرونگداشته‌ام. معارف را به عنوان رکن اساسی جامعه، نه‌تنها حفاظت که پیوسته حمایت کرده و در این راستا کارهای فراوانی انجام داده‌ام که شرح آن در اینجا نمی‌گنجد. صلح را به عنوان یک ارزش و نیاز جدی، دنبال کرده و رسیدن به آن را با حفظ ارزش‌های موجود، رعایت اصول و احکام قانون اساسی و سایر قوانین نافذه کشور و همین گونه رعایت حقوق زنان و احترام به آموزش دختران، امکان‌پذیر می‌دانم. اما به هیچ صورت صلح را وسیله زیرپاگذاشتن ارزش‌ها نمی‌دانم. در بحث سازندگی نیز من تلاش می‌شمارم خود را به خرج داده‌ام. ولایت بلخ به عنوان جغرافیای تحت اداره من، شاهد پیشرفت و توسعه فراوان بوده است. تغییرات به‌وجود آمده در این ولایت در بیش از یک دهه اخیر، چشم هر بیننده‌ای را خیره می‌کند و بلخ امروز، به الگویی از سازندگی و توسعه مبدل شده است. رشد و میزان سرمایه‌گذاری در بلخ بسیار ارزنده و قابل ملاحظه است و در کنار آن فعالیت‌ها احزاب سیاسی، نهادهای جامعه مدنی و جوانان و زنان چشمگیر و درخرو قدرانی است. من از همه این فعالیت‌ها حمایت کرده‌ام و به همین دلیل خود را مدیون لطف و محبت مردم خویش می‌پندرم.

یک رهبر باید برای حوزه‌های مختلف اعم از سیاسی، فرهنگی و اقتصادی برنامه داشته باشد. اگر موافق هستید، اول به حوزه سیاسی و سیاست خارجی بپردازیم. شما را می‌توان یکی از متحدان ایران شناخت؟

من باورمند به روابط عمیق، گسترده، متعادل و با ثبات در زمینه‌های مختلف با تمامی کشورهای دنیا، منطقه و همسایه هستم. ایران کشور دوست، همسایه و برادر ماست، ما و جمهوری اسلامی ایران نیازمند روابط حسنه مبتنی بر منافع ملی هستیم. اگر رسیدن به این اهداف را «متحد» بودن نام می‌گذارید، اشکالی ندارد، اما من عین هدف را در روابط‌مان با سایر کشورها به‌ویژه کشورهای همسایه در دستور کار دارم. روابط حسنه و مناسبات نیک که در آن منافع هردو طرف مضمر باشد، بی‌تردید، ثبات منطقه را تضمین می‌کند و عامل توسعه

معضل برگشت مهاجران از ایران چه راهکاری پیشنهاد می‌کنید؟

اجازه دهید از کشورهای همسایه و جهان، به‌ویژه جمهوری اسلامی ایران به‌خاطر پذیرش مهاجران افغان صمیمانه قدردانی کنم. این همکاری در طول سالیان تممادی برای ما قابل‌درک و اهمیت است. اما وضعیت در افغانستان درحال حاضر به گونه‌ای نیست که قابلیت پذیرش مهاجران خود را داشته باشد. سطح بیکاری در کنار اسباب و عوامل دیگر، اجازه نمی‌دهد مهاجران ما به وطن بازگشت کنند، اما امیدوارم به‌زودی زمینه به‌گونه‌ای فراهم شود که دیگر هیچ هموطن ما از داغ فرقت وطن، در کشورهای دیگر، سرگردان نباشد. توقف می‌رود جمهوری اسلامی ایران با درک اوضاع و احوال کشور ما، به مهاجران فرصت دهند تا از اشتغال و زمینه‌های موجود در آن کشور، سود ببرند. درهرحال هر دو کشور افغانستان و جمهوری اسلامی ایران در سایه منافع ملی‌شان در زمینه‌های باشده می‌توانند به دستاوردهای بسیاری نائل آیند. آینده سیاسی هردو کشور بستگی به نوع نگاهشان نسبت به روابط و مناسباتشان دارد. من فکر می‌کنم جمهوری اسلامی ایران با توجه به مشترکات فراوانی که با افغانستان دارد، یک کشور دوست و هم پیمان خوب در منطقه است و آینده سیاسی دو کشور نیز دورنمای ارزشمند دارد.

اخیرا شما در یک سخنرانی مدعی شدید عده‌ای تلاش دارند تا از طریق بلخ، داعش را به آسیای مرکزی برسانند. لطفا در این مورد بیشتر توضیح دهید؟

عطا نور

بحث آوردن داعش به شمال و انتقال آنان از طریق شمال به آسیای میانه را، ماه‌ها قبل مطرح کردم که متأسفانه کمتر مورد توجه قرار گرفت. ماه‌ها پیش از جابه‌جاسازی خانواده‌های گروه‌های هراس افکن و افراطی در بدخشان و فاریاب خبر داده بودم و حتی مقامات امنیتی، رئیس‌جمهور و رئیس اجراییه را نیز آگاه کرده بودم که با تأسف قطعا به این مسئله پرداخته نشد و دیدیم که آسیب‌های آن به حدی سنگین بود که اگر دفاع فرماندهان پیشین در کنار همیاری با نیروهای امنیتی وجود نمی‌داشت، کنزد در آستانه سقوط به سر می‌برد. رویکرد جدید برای کشاندن داعش در شمال در کنار تقسیم جنگ و فقر، ایده درآمد تریاک و قاچاق مواد مخدر است که می‌خواهند بسترهای قاچاق را در این منطقه امن کشور، فراهم کنند. تأکید می‌کنم که اگر باز هم به این معضل به‌صورت جدی و عملی رسیدگی نشود، امنیت شمال جدا در معرض تهدید بیشتر قرار می‌گیرد.

چطور می‌شود با این دست اقدامات مقابله کرد؟

نخستین‌گام در این راستا، داشتن اراده قوی و مصمم برای مبارزه با آن است. اگر ما پالیسی و برنامه مشخص برای امنیت نداشته باشیم، شک ندارم که آسیب‌های محتمل فراوان در انتظار مردم و کشور ماست. اساسا باید در برنامه دفاعی‌مان تغییر وارد کنیم و روحیه را به‌صورت فوق العاده پرورش دهیم. مردم را در برابر آنان بسیج و هرگونه اقدامات آنان را در فرصت معین، خنثی کنیم.

منهای پایتخت

انتخابات الکترونیکی در ۹کلان‌شهر

● تسنیم، بجنورد؛ وزیر کشور گفت: «تمام فرایندی که برای برگزاری انتخابات تعریف شده، به‌صورت مطلوب در حال انجام است و امسال انتخابات در ۹ کلان‌شهر کشور به‌صورت کاملا الکترونیکی برگزار می‌شود». عبدالرضا رحمانی فضلی اظهار کرد: «دولتی‌هایی که برای نامزدی در انتخابات مجلس شورای اسلامی استعفا می‌دهند، حتی به‌صورت سریست نیز نمی‌توانند در پست خود به‌کار ادامه دهند». رحمانی‌فضلی تصریح کرد: «آن دسته از مقامات دولتی که براساس قانون برای شرکت در انتخابات نمایندگان مجلس باید استعفا دهند، تا ۲۸ خرداد جاری فرصت دارند استعفای خود را تقدیم کنند».

امام جمعه رشت: تجمع در راستای تضعیف دولت جایز نیست

● **فارس**، رشت: نماینده ولی‌فقیه در گیلان با تأکید بر اینکه تجمع در راستای تضعیف دولت جایز نیست، گفت: «اگر می‌خواهید فرمایش مقام‌معظم‌رهبری در مورد نیت آمریکا در مذاکرات را بیان کنید، مانعی ندارد». آیت‌الله زین‌العابدین قربانی در گردهمایی بزرگ علما و روحانیون گیلان به نام‌گذاری «دولت و ملت، همدلی و هم‌زبانی» از طرف مقام‌معظم‌رهبری اشاره کرد و افزود: «دولت در برابر استکبار جهانی ایستاده است و تیم مذاکره‌کننده ایرانی نباید تضعیف شود». امام‌جمعه رشت با تأکید بر ایجاد وحدت و همدلی در جامعه، بیان کرد: «نباید اجازه دهیم دشمن از اختلاف‌ها سوءاستفاده کند».

تأکید بر توجه روحانیت به شأن جایگاه خود

● **ایستا**، زنجان: نماینده ولی‌فقیه در سیاه پاسداران با اشاره به جایگاه روحانیت، گفت: «فهم ناقص از اسلام، جداکردن اصل ولایت‌فقیه با اصل انئه‌اطهار(ع)، مطلق‌نگری به خواص، عدم توجه به پشت‌صحنه‌ها، عدم تغییر عنصر در زمان و مکان، تهدیداتی است که روحانیت با آن مواجه است». حجت‌الاسلام علی سعیدی تصریح کرد: «جامعه روحانیت باید به جایگاه خود توجه داشته باشند، در شرایط فعلی باید اذعان کرد جایگاه روحانیت در ایران اسلامی در ظلای‌ترین دوره‌ها قرار دارد».

افتتاح‌شد

نیاوران | بعد از چهارراه کامرانیه | مرکز خرید نارون | واحد ۱۲